

Aankondiging van het dagvlinderproject van de European Invertebrate Survey

door

W. GERAEDTS

Vakgroep Natuurbeheer Landbouwhogeschool Wageningen

ABSTRACT. — Announcement of the butterfly project of the European invertebrate Survey. Since the publication of Lempke's Catalogue of the Macrolepidoptera (1953-1957) of the Netherlands the status of quite a number of Rhopalocera has severely declined and there is reason to assume the local extinction of eight of the 72 original indigenous species.

To monitor the present situation the local branch of the E.I.S. has started a detailed survey, for which the help of all interested lepidopterists is requested.

Door een subsidie van het Prins Bernhard Fonds aan de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland is het mogelijk geworden om onder auspiciën van de Vakgroep Natuurbeheer van de Landbouwhogeschool te Wageningen en de European Invertebrate Survey te Leiden in de komende drie jaar onderzoek te verrichten naar de verspreiding en het voorkomen van de Nederlandse dagvlinders.

Uit de publicaties van Lempke (1953-1957) is de verspreiding van de dagvlinders tot plus minus 1955 vrij goed bekend. Nadien zijn er echter grote veranderingen opgetreden door een sterke afname van voor vlinders geschikte biotopen. Met name door het verloren gaan van gebieden door ontginning en de intensivering van de landbouw is de Nederlandse dagvlinderfauna sterk verarmd. Uit een enquête, die door de Commissie voor de Inventarisatie en Natuurbescherming van de Nederlandse Entomologische Vereniging gehouden is onder de Nederlandse lepidopterologen, en uitgewerkt is door Bink van het Rijksinstituut voor Natuurbeheer te Leersum, bleek dat waarschijnlijk acht soorten van de oorspronkelijk 72 indigene soorten zijn uitgestorven. Veel soorten die eertijds regelmatig werden gesignaleerd, zijn tegenwoordig zeldzaam of zeer zeldzaam geworden. Deze achteruitgang is momenteel nog steeds gaande. Bescherming en herstel van de dagvlinderfauna vraagt om gerichte maatregelen ten aanzien van bestemming, inrichting en beheer van gebieden. Deze maatregelen moeten gebaseerd zijn op kennis van de huidige status van de dagvlinders en kennis ten aanzien van het biotoop en het beheer daarvan. Deze kennis is momenteel niet of nauwelijks voorhanden of praktisch bruikbaar. Het te verrichten onderzoek hoopt in deze lacune te voorzien.

Binnen het kader van de European Invertebrate Survey is het mogelijk om de informatie over de verspreiding vroeger en nu te verzamelen. Daarnaast kan er ruime aandacht worden besteed aan het verzamelen en verwerken van gegevens die betrekking hebben op het biotoop en het beheer daarvan voor dagvlinders. Natuurbeschermingsinstanties zoals het Staatsbosbeheer, de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland en een aantal Provinciale Landschappen hebben zich bereid verklaard medewerking te verlenen aan het project.

Het is de bedoeling om zoveel mogelijk collectiemateriaal te bewerken en zoveel mogelijk gebieden op het voorkomen van dagvlinders te onderzoeken. Verder zal in persoonlijke gesprekken met deskundigen getracht worden zoveel mogelijk andere relevante gegevens bij het onderzoek te betrekken. Bij de uitvoering van de werkzaamheden is de medewerking van lepidopterologen en andere natuurliefhebbers van essentieel belang. Dit geldt met name voor het veldwerk. Het ligt in de bedoeling op de zogenaamde uurhokkenbasis van 5×5 km (vergelijk SOVON-project Nederlandse broedvogels) te karteren. Hierbij is in de komende drie jaar iedere hulp van harte welkom.

Indien u interesse heeft om mee te werken aan het dagvlinderproject om zodoende een bijdrage te leveren aan het behoud en herstel van de Nederlandse dagvlinderfauna, wordt u verzocht zich als medewerker op te geven bij de auteur op onderstaand adres.

LITERATUUR

- Bink, F. A., 1980. De Nederlandse dagvlinders — medewerking van een enquête in 1978. — *Rin-rapport* 80/5: 1-26.
- Lempke, B. J., 1953-1957. Catalogus der Nederlandse Macrolepidoptera. — *Tijdschr. Ent.* 96-100.
- Ritzema Bosweg 32a, 6703 AZ Wageningen (tel. 08370-84050).

ON THE EVOLUTION OF BEHAVIOUR IN CARABID BEETLES, 1979. P. J. den Boer, H. U. Thiele & F. Weber, eds. pp. 222. (= Miscell. Pap. Landbouwhogeschool Wageningen 18). H. Veenman & Zn., Wageningen. Prijs (gebonden) f 84,—.

Er is in de kennis omtrent een bepaalde diergroep een soort „kritische waarde”, waarboven men de groep taxonomisch en algemeen-biologisch zo goed kent dat verder onderzoek snel zoveel interessants naar boven brengt, dat dit nieuw onderzoek uitlokt, waarna een zichzelf intensiverend proces is ontstaan. Voor loopkevers is, niet in het minst door het werk van Lindroth, deze kritische grens ruim overschreden. Het is bijzonder inspirerend om te zien hoe het mogelijk is over een feitelijk zo nauw thema als de evolutie van het gedrag een samenhangende — en zeer lezenswaardige — reeks bijdragen bijeen te krijgen. Het gaat hier om 16 voordrachten gehouden tijdens een driedaags symposium in eind 1978. De bijdragen zijn goed geordend in vier blokken: gedrag in relatie tot respectievelijk lichaamsbouw, oecofysiologische functies, aspecten van de levenscyclus, en populatiedynamica. Het belang van de meeste artikelen gaat ver boven dat van de Carabidae uit en iedere entomoloog met een ruime belangstelling kan ik deze bundel hartelijk aanbevelen. Het boekje is niet goedkoop maar goed verzorgd, al mis ik een index. — W. N. Ellis.

FERNANDEZ-RUBIO, F., 1981. GENITALIAS (ANDROPIGIOS) DE LOS ROPALÓCEROS DE ALAVA Y SU ENTORNO IBÉRICO, III pl. 1-61, inhoud. Agrupación estudio y protección naturaleza de Alava, Sección de Ciencias del Consejo de Cultura de la Excmá, Diputación Foral de Alava, Vitoria, España.

Andropigium is genitaalapparaat van het ♂, ginopigium van het ♀, termen die men althans voor Lepidoptera buiten de Spaanse literatuur nauwelijks zal tegenkomen.

Van de genitaliën van de mannetjes der Spaanse dagvlinders waren van dezelfde auteur eerder al twee deeltjes verschenen, de Lycaenidae in 1976, de Libytheidae, Nymphalidae en Danaidae in 1977, en nu het derde deeltje met de afbeeldingen van de ♂ genitaliën van de Nemeobidae, Pieridae, Papilionidae en Hesperidae (sic). Er is behalve een kort voorwoord en de inhoudsopgave alleen een serie van 61 foto's, formaat 12 × 17 cm! Op elke foto staat één genitaal afgebeeld, de aedaeagus los naast het apparaat. Het zijn zeer grote afbeeldingen, esthetisch niet altijd fraai, maar in veel opzichten door hun grootte wel duidelijk. Zo is bv. goed te zien, dat er een flink verschil bestaat tussen het apparaat van *Pieris brassicae* (Linnaeus) en *cheiranthi* (Hübner), vooral in de vorm van de valve, maar ook in de uncus, saccus en aedaeagus. Over de vraag of het daarom twee soorten zijn of twee ondersoorten van één soort kan men natuurlijk eindeloos redetwisten. De auteur huldigt het eerste standpunt. Heel opvallend is ook het verschil tussen deze beide taxa en de *rapae-mannii-ergane-napi*-groep, die de meeste auteurs tegenwoordig in het genus *Artogeia* Verity plaatsen. *Colias hyale* (Linnaeus) en *C. australis* Verity zijn ook niet geheel gelijk. Zie bv. de vorm van de aedaeagus! Interessant zijn ook de foto's van de *Gonepteryx*-taxa.

Kortom, voor geïnteresseerden eigenlijk een must, maar dan wel de hele serie (er moet nog een vierde deeltje komen). Er wordt geen prijs vermeld. Men kan het eenvoudigst bestellen door te schrijven naar het bovengenoemde instituut (Spaans, Frans, Duits of Engels). — B. J. Lempke.